

Prosess for nye regionale planer for Østfold

Møte i Indre Østfold IPR, 19. april 2024

Agenda

1. Regional planlegging i Østfold
2. Tema og strategier i plangrunnlag for Økt livskvalitet, deltakelse og likeverd (ØLDL)
– introduksjon og drøfting
3. Tema og strategier i plangrunnlag for Kompetanse og verdiskaping (KV)
– introduksjon og drøfting
4. Tema og strategier i plangrunnlag for Areal og mobilitet (AM)
– introduksjon og drøfting
5. Kommunal deltakelse i videre prosess – introduksjon og drøfting

Hensikten med møtet

- Vurdere og prioritere problemstillinger og strategier fra plangrunnlaget
- Drøfte relevans og nivå på strategiene
- Forankre plangrunnlagets innhold i det interkommunale politiske rådet (IPR)
- Etablere et utgangspunkt for partnerskapsavtale mellom ØFK og IPR
- Diskutere videre medvirkning – spesielt på kommunalt nivå

Regional planlegging i Østfold

Bakgrunn, rammer og prosess

Østfold fylkestings veivalg 15. februar 2024

- Slutføre arbeidet med tre regionale planer
- Basere prosessen på vedtak og prosesser i Viken
 - Viken fylkestings vedtak av regional planstrategi av 17. desember 2020.
 - Viken fylkestings vedtak av planprogram for nye regionale planer i Viken av 15. desember 2021.
 - Vikens vedtak om plangrunnlag for regionale planer, av 27. september 2023.

Langsiktige utviklingsmål

– Hva er det vi ønsker?

1

Natur, klima og planetens tålegrenser

I 2030 er hensynet til naturen og planetens tålegrenser grunnleggende for all samfunnsutvikling i Viken. Viken er et bærekraftig og klimasmart lavutslipps-samfunn, som har god kunnskap til våre økosystemer, og som tar vare på det biologiske mangfoldet, naturområdene og matjorda i Viken. Vi vektlegger beredskap, klimatilpasning og matsikkerhet, og forvalter våre naturressurser langsiktig, effektivt og nyskapende. Resultatet er gode levekår og et godt livsgrunnlag for dagens og morgendagens innbyggere.

2

God livskvalitet og like muligheter

I 2030 lever alle mennesker i Viken verdige og meningsfylte liv. Vi har trygge arbeidsplasser og tilgang til relevant utdanning. Fylket kjennetegnes av gode, varierte boområder med levende møteplasser. Kulturlivet og foreningslivet er rikt, og vi kan dyrke natur- og friluftssinteressene våre. Vikensamfunnet er åpent, mangfoldig og inkluderende.

3

Grønn og rettferdig verdiskaping

I 2030 er Viken en nyskapende, internasjonalt konkurransedyktig og mangfoldig næringsregion som leder an i det grønne skiftet. Vi har attraktive private og offentlige arbeidsplasser, velfungerende markeder, ledende forsknings- og kompetansemiljøer og høy sysselsetting. Vi har et rettferdig og anstendig arbeidsmarked. Viken viser vei i utviklingen av sirkulær økonomi. Vekst og verdiskaping i Viken tar hensyn til naturen, ivaretar samfunnssikkerhet og beredskap og skaper velferd og god livskvalitet for innbyggerne.

4

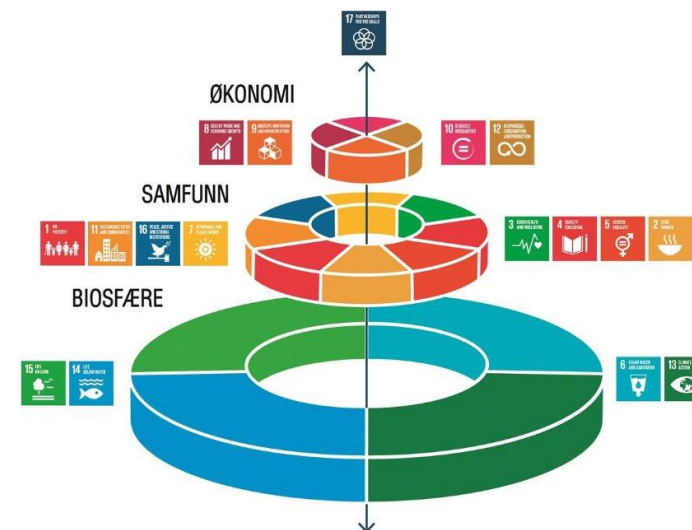
Omstilling og tillit

I 2030 er Viken et sterkt og trygt samfunn, som kan møte både kjente og uforutsette utfordringer og endringer. I Viken har vi verktøyene vi trenger for å vende utfordringer til muligheter. Vikensamfunnet er godt forberedt på både akutte og langsiktige konsekvenser av klima- og miljøendringene. Næringslivet har god evne til å håndtere og utnytte endringer i teknologi, kompetansebehov og økonomiske forutsetninger. I 2030 deltar mange innbyggere i utviklingen av Viken, og vi har tillit til hvordan fylket styres. Innbyggerne har fremtidsro og opplever høy grad av trygghet, livskvalitet, tilhørighet, frihet og tillit.

5

Sammen skaper vi Viken

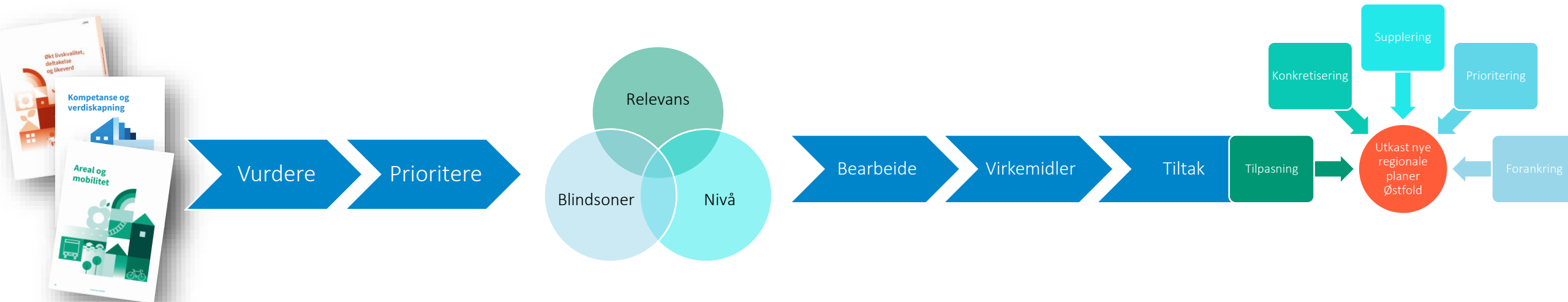
I 2030 har vi sterk kultur for samarbeid og kunnskapsdeling i Viken. Vi har sterke og forpliktende partnerskap hvor offentlige aktører, næringsliv, frivillighet, forskning og enkeltmennesker deltar. Samarbeidet foregår på tvers av geografi og forvaltningsnivåer. Viken deltar aktivt i nasjonalt, grenseregionalt og internasjonalt arbeid. Det gir oss kunnskap, kompetanse og gjennomslag til å nå målene vi har satt oss.

Økt livskvalitet, deltakelse og likeverd	Kompetanse og verdiskaping	Areal og mobilitet
• Inkludering og deltakelse • Livskvalitet og levekår • Nærmiljø og stedsutvikling • Frivillighet • Kunst og kultur • Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet	• Kompetanse for framtiden • Arbeid, inkludering og sysselsetting • Det grønne skiftet • Omstillingsevne og konkurransekraft	• Forvaltning av natur- og kulturressurser • Regional areal og mobilitetsstruktur • Arealutvikling • Personmobilitet
17 strategier	19 strategier	26 strategier

Fase 1: ETABLERE ØSTFOLDFOKUS

Fase 2: Klar for handling

MP 1: Godkjent
prosjekt og
prosessplan

MP 2: Utvalg av
problemstillinger og
strategier

MP 3: Høringsutkast
regionale planer og
handlingsprogram

Gjeldende regionale planer i Østfold

- Fylkesplan for Østfold «Østfold mot 2050»
- Fylkesdelplan barn og unge (2009)
- Regional plan for folkehelse i Østfold 2012-2015/2024
- Regional plan for fysisk aktivitet 2018 - 2029 – Østfold i bevegelse
- Regional kompetanseplan for Østfold 2050 2015-2019
- Regional plan for klima og energi i Østfold 2019 - 2030
- Regional plan for kulturminner i Østfold 2010-2022
- Regional plan for kultur Østfold 2018-2029
- Regional kystsoneplan for Østfold (2014)
- Regional plan for næringsutvikling, forskning og innovasjon (2017)
- Regional transportplan for Østfold mot 2050 (2018)
- Plan for kollektivtransport
- Regional plan Vindkraft i Østfold (2012)
- Regional vannforvaltningsplan for innlandet og Viken 2022-2027 *)
- Regional vannforvaltningsplan for de norske delene av vannregion Västerhavet 2022-2027 *)

Økt livskvalitet,
deltakelse
og likeverd

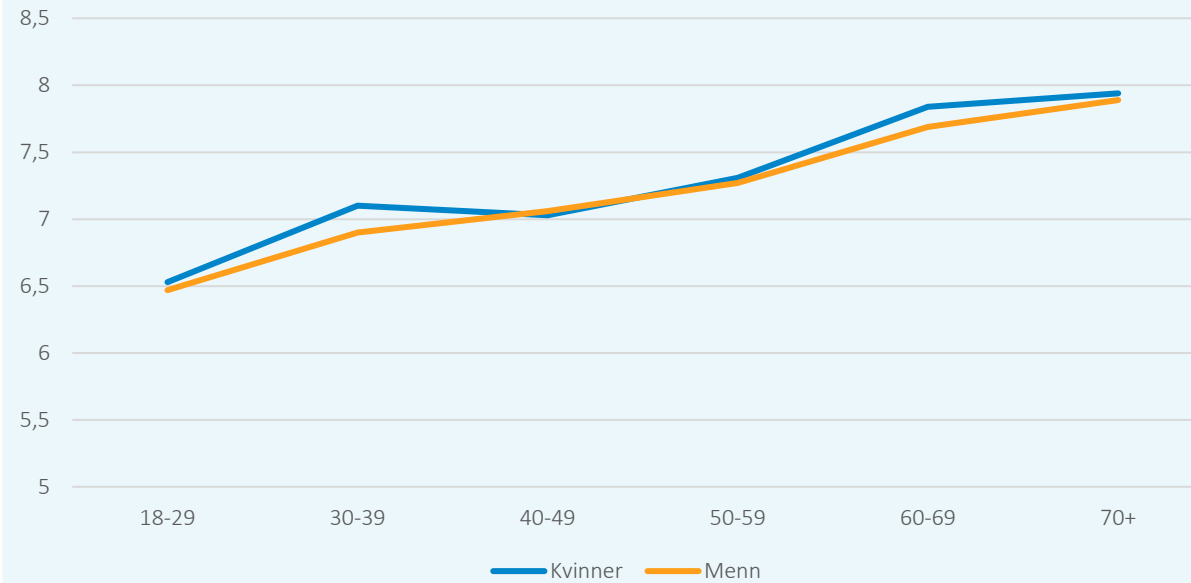
Hovedgrep

- Sosialt bærekraftig samfunn og god livskvalitet for alle innbyggere
- Hovedgrep:
 - Påvirke rammene for gode og meningsfulle liv
 - Redusere sosial ulikhet er et gjennomgående tema
 - Brede og befolkningsrettede tiltak
 - Ulik befolkningsutvikling i ulike deler av fylket må hensyntas
 - Tidlig innsats rettet mot barn og unge
- Krever tverrfaglig og tverrsektoriell innsats

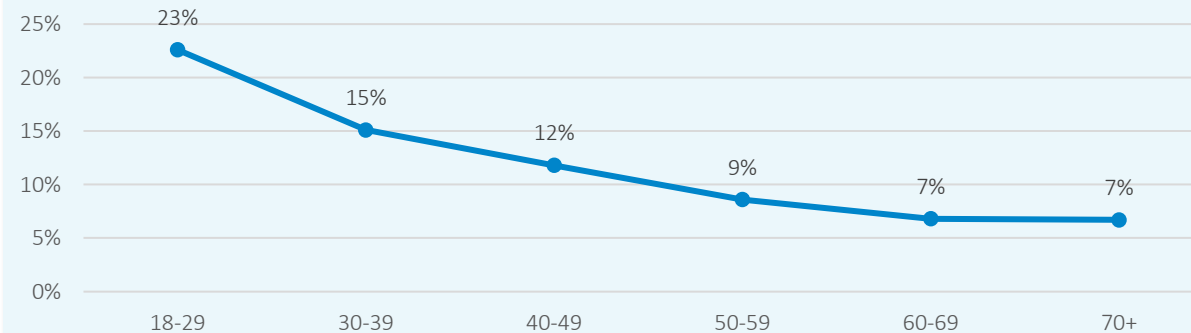
Østfoldblikk på utfordringsbildet

- Lavere valgdeltakelse enn landsgjennomsnittet
(kun 43 % av velgere med kun grunnskoleutdanning stemte ved siste valg)
- I Østfold vurderer 68 % alt i alt sin egen helse som god eller svært god,
i Buskerud 72% og i Akershus 74 %
- 18 prosent av kvinnene og 13 prosent av mennene oppgir høyt nivå på psykiske plager
- 74% av innbyggere med kun grunnskole deltar sjelden eller aldri i organisert aktivitet/frivillig arbeid
- Eldre opplever at kulturtilbudet er mer tilgjengelig enn det de yngre gjør

Fornøyd med livet

Ensomhet

Tema 1: Inkludering og deltakelse

STRATEGI 1: Fremme likestilling og redusere utenforskap

STRATEGI 2: Bredere deltakelse i demokratiske prosesser og beslutninger

STRATEGI 3: Sikre inkluderende grønn omstilling

STRATEGI 4: Et mer inkluderende arbeidsliv

Tema 2: Livskvalitet og levekår

STRATEGI 5: Redusere sosial ulikhet i helse

STRATEGI 6: Sikre gode oppvekstsvilkår for alle barn og unge

STRATEGI 7: Fremme inkluderende og sosiale fellesskap

Tema 3: Nærmiljø og stedsutvikling

STRATEGI 8: Skape sosialt bærekraftige lokalsamfunn

STRATEGI 9: Fremme klima- og miljøvennlige liv for alle

STRATEGI 10: Sikre trygge og gode bomiljøer

Tema 4: Frivillighet

STRATEGI 11: Styrke mangfold og deltakelse i frivillighet

STRATEGI 12: Sikre bedre rammevilkår for frivillige organisasjoner

Tema 5: Kunst og kultur

STRATEGI 13: Sikre alle tilgang til gode kunst- og kulturopplevelser

STRATEGI 14: Bruke kunst og kultur til å styrke demokrati og ytringsfrihet

STRATEGI 15: Sikre gode rammer for utvikling og formidling av kunst og kultur

Tema 6: Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

STRATEGI 16: Skape kultur for økt fysisk aktivitet i hverdagen

STRATEGI 17: Utvikle flere og varierte arenaer for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

Til drøfting

1. Hvilke problemstillinger og utfordringer er viktigst for Østfold å løse de neste 10-15 årene?
2. Hvilke av strategiene er viktigst for å løse disse utfordringene?
 - Relevans for Østfolds utfordringer
 - Aktuelt for regional/samordnet innsats
 - Mangler og blindsoner

Kompetanse og verdiskaping

Kompetanse og verdiskaping

Kompetanse og verdiskaping - hovedgrep

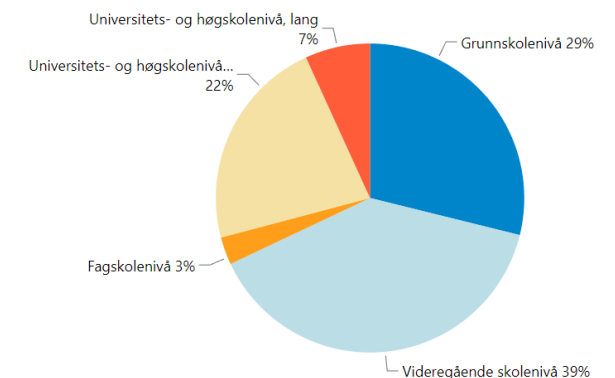
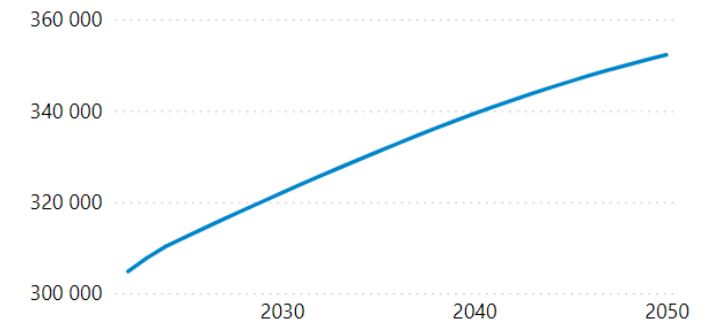
- Behandler kompetanseutvikling, utdanning, næringsutvikling og arbeidsliv i sammenheng
- Samfunnsutfordringene er utgangspunktet for strategiene. Vi må løse utfordringer knyttet til;
 - tilgang til arbeidskraft,
 - utenforskap og sosiale forskjeller,
 - Kompetanseutvikling og tilgang
 - behov for omstilling og omstillingsevne
- Skal vi lykkes må vi;
 - Utnytte ressursene i regionen vår
 - Bruke og samordne virkemidlene
 - Konsentrere innsatsen

Østfoldblikk

- 312 152 innbyggere pr. 01.01.2024
- sysselsettingsgrad på 62% - mellom 19 og 66 år
- Tilbud og etterspørsel kompetanse
- Utdanningsnivå og fullføringsgrad
- Det samlede antallet sysselsatte med arbeidssted i Østfold har økt med rundt 8 400 personer i perioden 2015–2021
- Det grønne skiftet – energitilgang, omstillingsbehov og kompetansebehov

Befolkningsutvikling

Tema 1: Kompetanse for fremtiden

- STRATEGI 18: Samsvar mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse
- STRATEGI 19: Styrke arbeidslivet som arena for opplæring og kompetanseutvikling
- STRATEGI 20: Fleksible og tilpassede kompetansetilbud for læring gjennom hele livet
- STRATEGI 21: Økt fullføring av utdanning

TEMA 2: ARBEID, INKLUDERING OG SYSSELSETTING

- STRATEGI 22: Inkludering av hele arbeidsstyrken
- STRATEGI 23: Et organisert arbeidsliv fritt for arbeidslivskriminalitet
- STRATEGI 24: Økt sysselsetting gjennom sosialt entreprenørskap
- STRATEGI 25: Styrket karriereveiledning for bedre balanse mellom kompetansebehov og etterspørsel
- STRATEGI 26: Tilrettelegge for samlokalisering for kunnskapsdeling og næringsutvikling
- STRATEGI 27: Skape nye arbeidsplasser gjennom nyskaping og entreprenørskap

TEMA 3: DET GRØNNE SKIFTET

STRATEGI 28:

Sikre næringslivet tilgang til fornybar energi

STRATEGI 29:

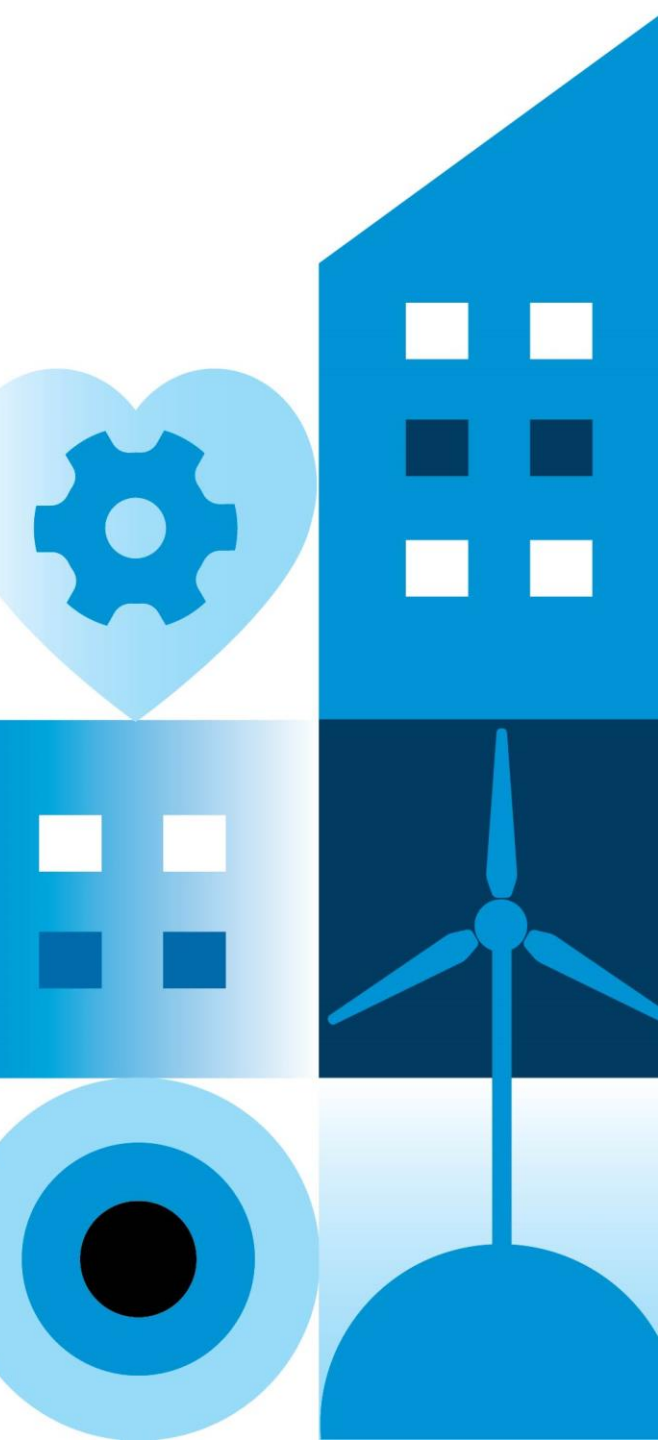
Koordinert planlegging for bærekraftige verdikjeder og bedre utnyttelse av ressurser

STRATEGI 30:

Omstilling til en mer sirkulær økonomi

STRATEGI 31:

Vekst og verdiskaping basert på bærekraftig utnyttelse av fornybare ressurser

TEMA 4: OMSTILLINGSEVNE OG KONKURRANSEKRAFT

- STRATEGI 32: Smart spesialisering for bærekraftige regionale vekst- og verdiskapingsstrategier
- STRATEGI 33: Styrket og målrettet samarbeid i innovasjonssystemet innenfor identifiserte satsingsområder
- STRATEGI 34: Styrke finansieringsmulighetene for utviklingsprosjekter og bedriftsetableringer i tidlig fase
- STRATEGI 35: Forskningsbasert kunnskap og innovasjon for omstilling og bærekraftig verdiskaping
- STRATEGI 36: Kompetanse for grønn omstilling

Til drøfting

1. Hvilke problemstillinger og utfordringer er viktigst for Østfold å løse de neste 10-15 årene?
2. Hvilke av strategiene er viktigst for å løse disse utfordringene?
 - Relevans for Østfolds utfordringer
 - Aktuelt for regional/samordnet innsats
 - Mangler og blindsoner

Areal og mobilitet

Areal og mobilitet

Areal- og mobilitet -Hovedgrep

Skal håndtere: Naturkrise, klimakrise, sosial ulikhet og behov for samarbeid

Omhandler: Forvaltning av natur og kulturressurser, Regional areal- og mobilitetsstruktur, Arealutvikling og Personmobilitet

For å få til dette legges det vekt på

- Vektlegge natur og dyrka mark
- Areal og mobilitet i sammenheng for å nå mål
- Mer sosial bærekraft
- Virkemidler som legger til rette for:
 - Forutsigbarhet og tilpasning til lokale forhold
 - Samarbeid, dialog og gode prosesser
 - Kunnskapsgrunnlag og veiledere
 - Retningslinjer

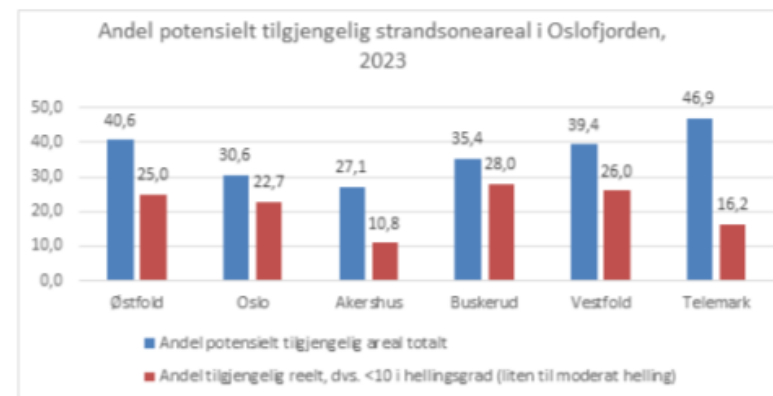

Østfoldblikk

- Arealforbruk

Region	Endring i areal av tettsted (km2) 2000-2012	Endring i areal av tettsted (km2) 2013-2023	Endring i m2 pr innbygger 2000-2012	Endring i m2 pr innbygger 2013-2023
Indre Østfold	4,1	2,2	-10	-36
Mosseregionen	5,9	1,7	23	-42
Søndre Østfold	9,7	3,5	-13	-33

- Strandsone

TEMA 1: FORVALTNING AV NATUR- OG KULTURRESSURSER

STRATEGIER FOR

- Naturmangfold
- Landbruk
- Sjø, vassdrag og strandsone
- Kulturminner og kulturmiljø
- Friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet
- Masseforvaltning og geologiske ressurser
- Energi og grønn omstilling

TEMA 2: REGIONAL AREAL- OG MOBILITETSSSTRUKTUR

STRATEGIER FOR

- Hovedstruktur for arealutvikling
- Hovedstruktur for mobilitet
- Godstransport og terminalstruktur
- Infrastruktur og fossilfri transport
- Byvekstavtaler, bypakker og andre samarbeid

TEMA 3: AREALUTVIKLING

STRATEGIER FOR

- Utvikling av sentrumsområder
- Utvikling av knutepunkt
- Utvikling av nærmiljø og boområder
- Lokalisering av bolig
- Lokalisering av virksomheter
- Fritidsboligutvikling
- Klimatilpasning, samfunnssikkerhet og beredskap

TEMA 4: PERSONMOBILITET

STRATEGIER FOR

- Mobilitetsløsninger
- Gåing og sykling
- Kollektivtransport og delingsmobilitet
- Parkering

Til drøfting

1. Hvilke problemstillinger og utfordringer er viktigst for Østfold å løse de neste 10-15 årene?
2. Hvilke av strategiene er viktigst for å løse disse utfordringene?
 - Relevans for Østfolds utfordringer
 - Aktuelt for regional/samordnet innsats
 - Mangler og blindsoner

Kommunal deltakelse i planprosessene - drøfting

Fasene

- **Fase 2 – høsten 2024:**
Avklare virkemidler i planene
Handlingsprogram – mobilisere virkemidler hos samfunnsaktørene i Østfold, identifisere tiltak, etablere partnerskap/samarbeid og ansvar
- **Fase 3 – våren 2025:**
Høring av planforslag – sikre forankring av innspill til høringsutkastet

- Hensikt

- Sikre faglige og politiske innspill i prosessen
- Bidra til helhet og regionalt fokus: Drøfting på tvers av fag/sector og forvaltningsnivå
- Finne rette virkemidler i planene og handlingsprogrammene
- Enes om felles prioritering og gjennomføring

- Aktuelle grep?

- Drøfting i IPR
- Felles formannskapsmøter i delregionen
- Individuelle møter med kommunenes ledelse (adm/politisk)
- Individuelle møter med formannskap

Hvordan sikre god kommunal deltakelse
i arbeidet i fase 2 og i høringsfasen?

Takk for innspillene!